

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 8

urn:nbn:de:bsz:31-103771

dabilis est Iuliani prudentia, apud Marcellin. 22, 23. A quo delator eiusmodi, qui municipem quendam rerum nouarum apud Imp: arguebat; *iussus est ut vilis, ardua rei vilem incusans, abire tacitus & innoxius.* Vide mox ad 6, 8, 10.

6, 7, 34. *NON FVISSE RETICENDA: COMPLEXVSQVE REGEM.* Valde hic festinantur omnia, defensio, obiectorum remotio, preces, complexus etiam, atque interim nullae Alexandri partes. Ego nihil video quod mutare sententiam cogat, qua olim ante verba, *cum Dymnus*, aliquid intercidisse credidi. Nam quomocumque interpreteris, non sane cohæret oratio, & omnino non omittit Curtius interserere verba regis. Deinde quid hoc, quod nulla dum impetrata venia in amplexus regis ruit, itane solent supplices, quibus læsa maiestatis crimen intenditur? Si genua complecti fecisset, scirem quid diceret. At hoc quod dicit valde dubito, an licuerit etiam *carissimo quondam amicorum.* Ipse quidem infra 6, 10, 11. non regem se amplexum dicit, sed *dextram eius.* Sane pro Tiridate magni regis fratre, rege ipso, anxie paciferebantur Parthi apud Tacit. 15, 31, 1. *ne complexus prouincias obtinentium arceretur.* Seuerus, teste Spartiano cap. 2. *quum eum quidam municipum suorum Lepitavianus, praecedentibus fascibus, ut antiquum contubernalem, ipse plebeius, amplexus esset, fistibus eum sub elogio eiusdem praconis cecidit; Legatum P. R. homo plebeius temere amplexi noli.* Tanti amplexus praedium aestimabatur, erga prouinciales: immo erga regem exterum. Idne temere licuisset subito aduersus suum regem, eumque Alexandrum, supra mortale fastigium se efferentem, nec iam Philippi, sed Hammonis filium? Ego iane (quando hæc studia ad vitæ communis vsu produci possunt & debent) valde pro scholasticofacturum putem, qui in eiusmodi periculo Curtianum hunc Philotam imitaretur, quantacumque etiam prius gratia florisset. Ergo geminas hic lacunas intercedere suspicor, alteram ante *cum Dymnus*; alteram ante *complexusque.*

6, 7, 35. *VIDERI SIBI.* Si tollas illud *sibi*, ex vulgari vsu vocem *videri* transfers ad forensem, quo & vsus Curtius tam hic, quam infra 6, 11, 34. *fatius questum videri.* *Videri* enim iudicis vox est, causâ cognita pronuntiantis. Clarum id ex Cicero. Academ. quaest. 2. 47. *vbi quæ iurati iudices cognouissent, ut ea non esse facta, sed ut videri pronuntiarent, à maioribus institutum ait.* Sic apud Festum; *parium causis videri pronuntiat magistratus, cum de consilij sententia captiis quem condemnaturus est.* Sic intelligendus Cassius apud Tacit. 14, 43, 4. *Pronuntiamus vltro, dominum iure casum videri.* l. 4. C. ad l. Corn. de Sicar. *cum qui inferendæ cadis voluntate præcesserat, iure casum videri.* Plin. 14, 13. *Cn. Domitius iudex pronuntiavit, mulierem videri plus vini bibisse, quam valentinis cassia.* Vide omnino Cuiac. obseru. 3, 26. Polletum in histor. Fori Rom. 5, 15. & Sauaron. ad Sidon. Epist. 3, 12.

6, 8, 2. *IN PAVCIS.* Adeo ut æquipararet eum Hephæstioni, quem quantum dilexerit, satis ostendit Curtius infra 10, 4, 11. hunc *φιλῶντα ἑωδῶν*, Alexandri amantem, Craterum *φιλοβασιλέα* regis amantem appellans. Plutarch. c. 87. Diodor. 17, 114.

6, 8, 3. *IACTATIONE VIRTUTIS.* Qua nulla res penitus incendit principum animos, qui nullo modo pari possunt, se à subditis magno beneficio obligatos videri. Idem attulit perniciem Silio: de quo Tacit. 4, 18, 2. *Credebant plerique auctam offensionem (Tiberii) ipsius intemperantia, immodice iactantis, suam militum in obsequio durauisse, cum alij ad seditionem prælaberentur, & quæ ibi sequuntur notatu dignissima.* De Philotæ iactantia etiam apud Plutarch. cap. 86: cum apud Damascum recepta esset præda, quo tamen loco Plut. fugit ratio, eodem tempore illud, atque hoc, de quo nunc agimus, accidisse. Porro quantum ea res damni adferat ministris regum, exemplis multis ostendit Gruter. cap. 33. diseurs. in Tacitum. Cui iange istud ex Iosepho 19, 7. de Sila: *in familiaribus colloquiis molestus erat regi Agrippa inuicem extollens.*

tollens se inmodice, & sepe prioris fortuna aduersitates in memoriam reuocans, ut ostentaret, quam studiosus ipsius cultor fuerit, nunquam non labores in eius gratiam exhaustos memorans &c.

6, 8, 4. **PREMENDI INIMICI**) Nota artes aulicas, quarum vti-
nam exempla tanta multitudine non extarent. Id consilium astrocius merito vocat. l.
fin. C. de malef. & mathem. proprium inimicum sub huiusmodi vindicta nomine conficere.

6, 8, 5. **QUANTVM**) Salutem, famam, dignitatem, quæ omnia
incolumia præstitisset rex ignoranti, si compertam sibi coniurationem dissimu-
lasset.

DE PERICULO SVO) Plutarch. Artoxerxe cap. 3. de fratre eius
Cyro: Non acquiescent illa in provincia, neque indulgentia memor fraternas (nam insi-
diant pepercit) sed vinculum, ira consultrice acris quam ante ad regnum gesti-
uit. Scilicet ingrata res est malitia nata veniam, ut ait Appianus in Mithridat.
de Pharnace, qui obenta à patre venia, tamen eum ad necem adegit. Sic enim in-
telligendum, quod ibi legitur: Ac ne insidie quidem eum fefellerunt, nisi nouissi-
ma: tum quoque vltro circumuentus periit. Sensus auctoris non satis expresso, qui hic est:
Ac ne insidie quidem eum fefellerunt, ne nouissima quidem: sed sponte auctorem carum
venia prosecutus, per eas periit. inar. τὸν τὸν ὄνειδος, quæ vox posita videtur eodem
significatu, qua nostras übersehen pro ignoscere. Hoc enim ab eo factum, paulo ante
narrauerat, & seq. postulant. statim enim subiicitur ea gnome, ingrata res, malitia nata
veniam. Ergo intra 7, 2, 8. simili fere sensu Amyntam & fratres compellat Alexander:
Vos autem iuuenes malo beneficij mei obliuisci, quam periculi vestri meminisse. Ergo & Cel-
sum Galbæ fidum, Otho statim inter intimos amicos accepit, non quasi ignoscere ut ait
Tacit. H. 1. 71, 3. Plutarch. etiam Othoae c. 1. sensu eodem quo Curtius, iussisse scribit,
ut causa potius obliuisceretur, quam venia meminisset.

6, 8, 7. **PARMENIO**) Arrian. 3, 5, 21. scribit, propter eum metum
maxime interfectum mox fuisse Parmenionem.

6, 8, 8. **BENEFICIA ODIMVS**) Quod sit præsertim in magnis
beneficijs, & quæ grauant capientem. Tacit. 4, 18, 3. Beneficia eo resque læta sunt, dum
videntur exsolui posse: ubi multum anteuenero, pro gratia odium redditur. De iisdem
Curtius &c. Lipsius ad ista Senecæ de benef. 2, 24, 1. Tutius est quosdam offendere, quam
demeruisse, argumentum nihil debentium, odio querunt. Interdum etiam grauis est ipsa
beneficiorum potentia, ut ait Florus 4, 2, 92. Euenit ergo quandoque, ut quosdam ha-
beamus infestissimos, non post beneficia tantum, sed propter beneficia. Seneca de benef. 3, 11.
Hoc sensu Sen. Tragedus, Medea versu 504.

Ingrata vita est, cuius accepta pudet. & Oedipo 702.

quisquis in culpa fuit Dimissus odit

quæ verba huc non absurde trahas, licet illic alio sensu posita. Vide & 19. epist. Senecæ,
in fine.

6, 8, 9. **HOSTIBVS**) Illud hostibus futilis glossa est librarii, qui dome-
sticos non omnes hic cenferi putabat; recte quidem, si acumen in repetitione ex supe-
riori eadem voce petendum animaduertere potuisset. C. Barthius Aduersar. 27, 15.

6, 8, 10. **SUPPRESSVRVS**) Rectissima præsumptio, quamquam (vt
sunt res hominum) non vbiq; certa. Reperitur enim, qui nullo malo consilio præ-
sit, sed vt diligentius rem exploraret, quod de Marcello scribit Procopius lib. 3. Gothie.
in coniuratione contra Iustinianum. Sed ibi omnia cum fide prudenter acta, simile
nihil habent cum Philotæ negotio, cuius summa defensio est, se non credidisse tam leui
auctori. Cur enim ab ipsius incredulitate cum summa negligentia coniuncta (vt iam
absuiffe

abfuisse dolum largiamur) incolumitas regis pendeat? Certe legi Juliae olim æquum visum est, in adulterio vxoris dissimulato puniendum esse maritum, cum excusare ignorantiam suam non potest, vel adumbrare patientiam prætexit incredulitatis, vt est in l. 29. de adul. Hoc in priuato crimine, si cum Maiestate compares, cuius incolumitati totius reip. salus innititur. Nullo igitur modo excusandus est Philotas, aut pro infante habendus. Iurisconsultorum aliqui nulla distinctione omnes, qui infidias in principem reticeant, eadem poena afficiendos putant, qua sceleris complices; quando maleficiam committitur in personam, cuius potestati debet esse subiectus ille qui rescit de facinore, Bartol. in l. vtrum ad L. Pompei. Cuius animam licet Baldus in l. 31. de pos. ea causa in inferno torqueri autemet; certum tamen est, vix esse, vt eui tali in casu penitus ignosci debeat. Sane pro diuersitate circumstantiarum alii atque alii grauius puniendi sunt. Merito igitur iure Imp. in l. Quisquis §. penult. C. ad L. Iul. mai. eandem poenam interminati sunt consiliis; vt vicissim indicibus impunitatem & premia. Inter Caesaris interfectores etiam consilii proscripti sunt, vt scimus ex Dione 46, 8, 9. & Appiano, itemque Suetonio Ner. cap. III.

6, 8, 11. *NON CLASSET*) Sola interpunctione lucem reddimus locorum aliam intellecto. Comparationem enim odiosam instituit inter quemuis ex vulgo, & Philotam ea nobilitate, ea apud regem gratia, tot premiis auctum, tot honoribus: vt appareat grauius esse delictum, quod tam multiplici nexu regi diuinctus, quæ ad caput illius pertinebant, texisset: cum alii omnes quamquam longe minori vinculo adstricti, pro nefario scelere id habituri fuissent. Ne Cebalium quidem exemplo, (sic enim cum Mss. legendum) motum fuisse Parmenionis filium. nam hæc ita coherent. fuisse cursurum? Ne Ceb. quidem ex. qui ex fr. comp. i. nunciasset, Parm. fil. Pr. equ. o. a. regis arbitrum? simulasse etiam &c. Conser Tacit. 1. 42. 5.

6, 8, 15. *QUESTIÖNEM*) Socj criminis an & quibus casibus de consilio, & participibus interrogari possint, & quo pacto fieri huiusmodi interrogationes debeant, eleganter & docte tractat Ian. Langlæus semestr. 9, 1.

6, 8, 16. *INVITATVS*) Ne quicquam de mutato regis animo suspicaretur. Domitianus *Atorem summarium* pridie quam in crucem ageret, sibi familiariter in toro assidere iussit, partibus etiam eum de cœna dignatus, securumque & hilarem dimisit. Eadem benevolentie signa erga Aretinum Clementem indemnatum exhibuit. Sueton. c. 11. vt & Mithridates terrarchas Galatiæ vno conuiuio omnes trucidauit, præter tres qui effugerunt, vt est apud Appianum in Mithridaticis. Absalomus sanctissimi regis degener & impius filius per speciem conuiuii Ammonem fratrem interfecit. In plura passim hoc genus exempla dissimulatæ crudelitatis & simulatæ amicitie apud scriptores incidit. Raderus. Sic Ochus Septem alius patribus locum cinere completis, suppositoque signo prominente, benigne cibo & potione excepit in eo collocabat; è quo somno sopit, in illam infidiosam congeriem decidebant: Val. Max. 9, 2, 6. ext. vbi obiter moneo, deceptum nominis similitudine Dario Hystaspis & septem Persis adscripsisse, quæ ad secundum Darium pertinebant. Hoc enim clarissimum est. nam neque ille Darius, qui Magos sustulit, Ochus antea vocatus est, neque etiam coniuratos ita peremisse legitur. At Ochus qui Darius appellatus est, vel vt Ctesias scribit, Dariæus, qui alius *Nothus*, non quidem septem Persas, quippe diu ante defunctos; sed alios viros claros in cineres coniecisse legitur, in excerpt. Perf. Ctesias capp. 47. 50. & 51. De eo Quidius in Ibin. vers. 315.

Vixit necatorum Daviaci fraude secundi,

Sic tua successus deuoret ossa cinis.

In Domitianum vibrantur illa Plinii paneg. 66, 3. Quod tam infidum mare, quam blanditia.

divina Principum illorum, quibus tanta lenitas, tanta fraus, ut facilius (an cum Lipsio felicius?) esset iratos quam propitios habere. Apud Spartian. cap. 3. Caracallus eos, quos occidere parabat, affabiliter esse alloquutus. Sic quum à Cambyse frater (Tanyaxarces) esset accersitus, venit: ipsumque frater amplexatus est, quum nihilominus de illo interficiendo cogitaret. Excerpta ex Ctesiae Pers. cap. 10. Tiberius tollere constituens Libonem, ornata praetura, conviviis adhibet, non vultu alienatus, non verbis commotior, adeo iram condiderat. Tacit. 2, 28, 3. Idem Asinium sic adortus est. Quum enim is legatus ad Tiberium venisset; conviviis acceptus, comiterque habitus est: lueraeque ad senatum simul à Tiberio missa, quibus eum accusabat, in res inexpectata ac iniustata Gallo accidit, ut eadem die Tiberii convivia esset, cum coque amice compotaret, & in senatu damnaretur: missi etiam ad hoc praetore, qui eum vincitum ad supplicium duceret. Dio lib. 58. In Bironi casu, quem facunde exlequitur Thuanus lib. 128. multa sunt; quae cum tota huius Philotae causa comparare precium sit operae. Adde Fabricii orig. Saxon. pag. 197. lib. II. de Othone II. Imp. & de Sigism. Battoreo Zwingeri theatr. pag. 3465.

6, 8, 18. *ADITVS*) Idem alia de causa fecit Fridericus, nimirum ad prohibendos eos, qui Romanum Pontif. appellauerant. cuius haec apud Gunther. Ligutin. 6, 547. querela:

Neque quis ad nostram toto de corpore regni

Audeat illa sui deferre negotia sedem:

Observare aditus, angustaque claustra viarum

Diciunt, & medium, postis custodibus, Alpem.

Propius ad Curtium est, quod Imp. Romani non patiebantur viros illustres sine comitatu peregre proficisci. Vnde & apud Tacit. 6, 14. 2. Fabatus, ad Parthos abire voluisse insimulatus, vitae discrimen adiit.

6, 8, 19. *SINGVLOS DENI*) Primo electi fuerant decem quibus maxime fidebatur, ii deinde iubebantur singuli denos alios ex amicis notisque suis adsciscere. Hoc & alibi factum, fictumue. Nam & Xenophon in Cyropæd. pag. 23. A. & Liviis 10, 38, 12. Suetonius Othone cap. V. & alii similia exempla habent, quod fati scio. Est is *mos militaris, quo vir virum legit*, de quo Tacit. H. 1, 18, 2. Liu. 9, 39, 6. Cic. pro Milone cap. XXI.

6, 8, 22. *CAPITE VELATO*) Non ex more quodam, sed ne agnitus nondum comperta causa cur comprehensus esset, vulgi ceterorumque consternationem concitaret; vel etiam iniuriam suam querens, quod fecit apud Liu. 23, 10, 7. Decius Magius: & alius apud Tacit. Annal. V. Ad prius spectant exempla Latii Praef. Praetorio, apud Capitolin. Pertin. cap. XI. Antonii, apud Plut. cap. XV. Scipionis, apud eundem Apophth. Rom. cap. XXIII. & nebulonis cuiusdam apud Diodor. in fin. Excerpt. Valef. Aeschinis apud Plutarch. in Vitis X. Oratorum 8, 5. & nescio cuius apud Apulei. in Edit. Beroaldi pag. 358. f. diuersas causas habuerunt. Inter sacra caput vekari consueffe liquet ex nostro 4, 13, 15. & Torrentio in Sueton. Vitell. 2, 13.

6, 8, 23. *SEX MILLIA*) Quid ita? sex millia tantum habuit sub signis Alexander, cum paulo ante 6, 6, 35. plures sex millibus in supplementum Zoilo duce acceperit? Codices nonnulli, quod deterius est, tantum quinque millia numerant, & quidem Mss. sed nullum ut reor, mendum in numero, nullus error in scriptura, si recte attendas. Nam quamuis praeeperit rex, ut omnes armati conuenirent, intelligendi sunt tamen Macedones potissimum, quorum iudicio stabant rei, lege enim Macedonica iudicati sunt, non aliorum Graecorum, nec peregrinorum militum, aut mercede conductorum. Interfuerunt tamen alii praesertim ex ducibus, non Macedones, ut infra 6, 9, 35. ipse Philotas testatur. Rex ipse Macedones iudicatos affir-

mat infra 6, 9, 34. eoque rogat Philotam, qua lingua uti velit in dicenda causa. Raderus.

6, 8, 25. *IN PACE ERAT VULGI*) Mirum interpretamentum horum verborum est in Radero: Apud Macedones rex ipse populum seu exercitum foris, plebem domi consulere debebat, in cuius pace, auctoritate, potestate reus erat, donec iuberet reum vivere vel mori. At ego sic capiebam, quasi dixisset, *Id in pace erat vulgi*: quam tamen voculam pro more suo omisit. *Id*, ea res, nimirum ut iudicaret in capitali causa, *in pace* dixit; hoc est tempore pacis, vulgi id erat. Exemplum eius moris apud Probum Eamene; *Hic, qui deseruerant, exercitus suffragium ferente, capitis absentes damnantur, in his Eumenes*. Idem & Diodor. 18, 37. narrat. Vide insignem locum Polybii 5, 27. vbi de Leontio.

NISI PRIUS) Bona haec lectio & vera, quam nuper explicauimus in Indice Floriano, vocab. *Auctoritas*. Vbi Florus plebem auctoritate Menenii reuocatam scripsit; hoc est, persuasione viri grauis & prudentis reductam. Sic apud Cicer. offic. 3, 27. de Regulo, qui captiuos negabat reddi debere; *Cuius cum valuisset auctoritas*: hoc est, cum persuasisset patribus ira faciendum. Huius igitur loci sensus hic est: Rex pro potestate necem reo inferre non poterat, nisi prius populo approbasset sententiam. Sic apud Sulpic. Sever. lib. 2. hist. sac. haec opponuntur: potestate regis vsuri, vbi auctoritate sua parum valuissent. Politici qui hoc loco vtuntur, vt regi persuadeant, cum auctoritati parandae, tanquam munimento potentiae incumbere debere, mentem huius scriptoris non sunt assequuti. Multo minus Surlus, qui ad Ann. MDLX. ex *Apostolicae sedis auctoritate* probare vult potestatem.

6, 9, 1. *REI*) Sic esse legendum non dubitabis, cum variarum libellum introspexeris. Ego libens etiam praecedens vocabulum mutem; *haud parua rei*.

6, 9, 2. *INTENDAM*) Nihil huc pertinent oratoriae morae, priusquam incipiant loqui. Sed gestus hic ex interiori affectu nascitur, vt supra ad 5, 5, 23. notatum est. Quo pertinent exempla Virgiliana à Radero adducta *Aen.* 1, 565.

Tum breuiter Dido vultum demissa profatur.

& *Aen.* 3, 320.

Deiecit vultum, & demissa voce locuta est.

Item Eusebii hist. Eccl. 2, 17. in illa fabula non-fabula Clementis, de iuvene ab Apostolo Ioanne conuerso. *Ille vbi haec audierat, primum oculis humi defixis consiliis &c.* & Plutarch. Artaxerxe cap. 22. *Hic ceteri exitum iam & finem sortem cernentes Mithridatis, in terram oculos deiecerunt.*

6, 9, 3. *VESTRIS*) Excerpta Var. Lect. Bongars. notant in Mss. esse *vestri*: adscriptumque est nomen Gellius. opinor Virum illum Clarissimum id adnotasse, quod pro vera haberet eam lectionem, *conspectus vestri*, pro *consp. vester*. & ex Agellio defendere statueret, in cuius Noct. Attic. 20, 6. eius generis exempla reperiuatur. Atque sic etiam locum hunc scripsit C. Barth. Aduers. 20, 6. apud quem bonos scriptoris huius Codd. fuisse nouimus. Item Rubenius Elector. 1, 33. vt putem genuinam esse lectionem, pra illa editionum, *vester*. Ita supra 4, 12, 9. dicere maluit *originem sui* quam *originem suam*. Plinius Epist. 9, 19, 7. *Memoria nostri durabit, se vita meruimus.*

SPIRITVS) Supposititium est, libenterque verbum vicarium ei dem. *superemus*. Ruben. d. l. at Barthius speratus legit: ego illud longe praeferam, qui sciam eo ordine saepe confurgere orationem.

6, 9, 4. *AVTEM*) *Malo enim*. Bongarsius.

6, 9, 7. *PARTICEPS*) Ita in Codice Constantiensi exaratum est, & Modius legit. vulgo *in particeps*, scriptum cum Acidalio reor, *inter particeps*. Raderus.